

ARCHITECTUURONDERZOEK

De Werkgroep Architectuur houdt zich bezig met architectuuronderzoek, en wil inventarisatie en documentatie van de Jongere Bouwkunst in Bussum stimuleren.

Hierbij loopt Bussum niet voorop! Andere gemeenten in de regio zoals Laren, Baarn, Hilversum en Blaricum hebben hun waardevolle architectuur gefotografeerd en beschreven, en in boek- of pocketvorm uitgegeven. Deze uitgaven betekenen voor de inwoners buitengewoon interessante lectuur en ze zijn tevens een uitstekende bron om meer inzicht te verwerven in de bebouwing van de eigen gemeente.

Vanzelfsprekend is dit niet de enige reden waarom een gemeente tot architectuuronderzoek overgaat. Het in Baarn uitgevoerde onderzoek had als doelstelling : *"het onderbouwen van het gemeentelijk beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen) en de monumentenzorg in de uitgebreide zin van het woord"*.

Jongere Bouwkunst (1850-1940)

Bussum was een agrarisch dorp tot in 1874 de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort werd geopend. Hierdoor werd het Gooi "ontsloten". Bussum was een forensendorp en veel Amsterdammers hebben van toen af aan het Gooi als recreatiegebied benut.

De eerste villabouw vond plaats in de kom van het dorp. later werd het Spiegel een geliefd terrein. De bebouwing van Bussum valt grotendeels binnen de periode van de Jongere Bouwkunst en ofschoon villabouw er een belangrijk deel van uitmaakt, zijn er ook andere zaken die aandacht -en mogelijk bescherming- verdienen. Te denken valt aan het door de architect De Bazel als arbeiderswoningen gebouwde woningencomplex tussen Huizerweg, Voormeulenweg en De Bazelstraat. Te denken valt ook aan karakteristiek 'straatmeubilair' zoals straatlantaarns, zitbanken (soms tevens gedenkteken), en hekken.

In Bussum is al veel verdwenen, waaraan wij slechts met spijt kunnen terugdenken. Hoe zou de Nieuwe Brink er anno 1985 uitzien als het oude Raadhuis, gebouwd in 1885, behouden was gebleven?

Inventarisatie

Inventarisatie is een mogelijkheid om de Jongere Bouwkunst in Bussum uit de gevarezone te halen, en het kan de eerste stap zijn op de weg naar een monumentenbeleid.

Niet alle gebouwen van Bussum hoeven geïnventariseerd te worden. Een selectie vooraf is een eerste vereiste. Hoe komt zo'n selectie nu tot stand en met welke voorwaarden moet rekening worden gehouden.

Bussum heeft een historische groei doorgemaakt en van daaruit bezien kan de gemeente in deelgebieden worden opgesplitst. Daarna zijn binnen het deelgebied bij de keuze van het object een aantal factoren van belang. Een gebouw kan bv. stedenbouwkundig of architectonisch belangrijk zijn. Ook is de gaafheid een goed criterium en moet de zeldzaamheidswaarde bekeken worden.

De inventarisatiekaart

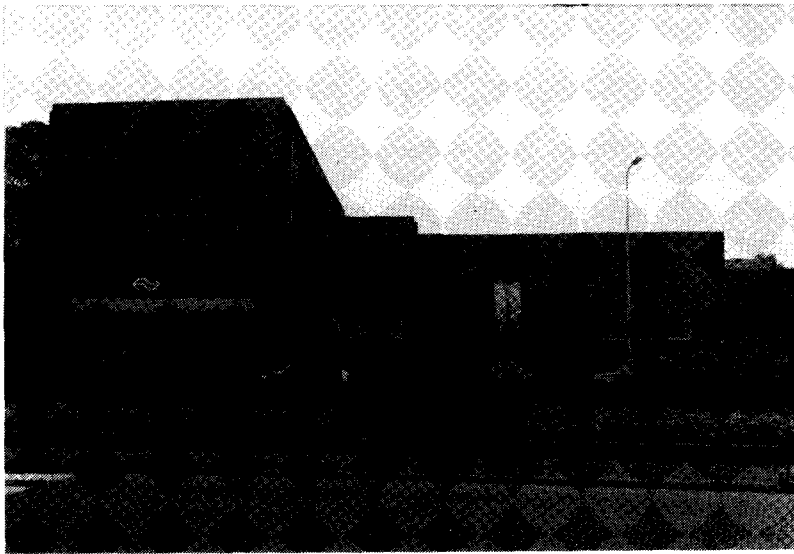
Om de bijzonderheden van het geselecteerde gebouw op de kaart gebruikt worden. Een ontwerp voor zo'n kaart

Als voorbeeld hebben we het Stationsgebouw Naarden-

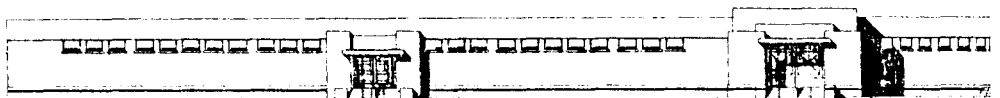
Bussum (voor- en achterzijde) volgt nog een toelichting

INVENTARISATIEKAART [voorzijde]

Adres	: Stationsweg 3	Architect	: H.G.J. Schelling (1888-1978)
Deelgebied	: Station + omgeving	Opdrachtgever:	Ned.Spoorwegen, Utrecht
Kad.aand.	: Sectie F No 824	Bouwjaar	: 1926-1928
Naam	: Station Naarden-Bussum	Bouwtype	: Stationsgebouw ; Kopstation
Huidige bestem.:	Station	Bouwtijl	: het "Nieuwe Bouwen"
Oorspr. bestem.:	Station	Beschrijving	: Het station is opgetrokken uit baksteen op langgerekte asymmetrische plattegrond. Kubusvormige verspringen- bouwvolumes van verschillende hoogtes met platte daken. Accent op hoofdingang door opvallend glas-in-lood raam in bijzonder metselverband. Siermetselwerk op muurvlakken en langs randen.

Motivering: Belangrijk werk binnen oeuvre van spoorwegarch. Schelling. Beeldbepalend. Belangrijk gebouw in historie van Bussum.

zichtelijk te kunnen rubriceren kan een inventarisatie voor en achterzijde) ziet u hieronder afgebeeld.

ssum genomen.

chting, die de waarde van het gebouw verduidelijkt

INVENTARISATIEKAART [achterzijde]

Negatief nr.:

Datum opname: 14-9-'85 B.Bal

Naam invent.: Renkema/Ypma

Bouwmassa : 1972 verbouwing stationshal
1974 nieuwe luifel + NS embleem

Detaillering : niet verstoord

Opmerkingen : Interieur: wanden bekleed met
vnl. geel-geglazuurde baksteen.
glas-in-lood ramen in primaire
kleuren met strakke indeling.

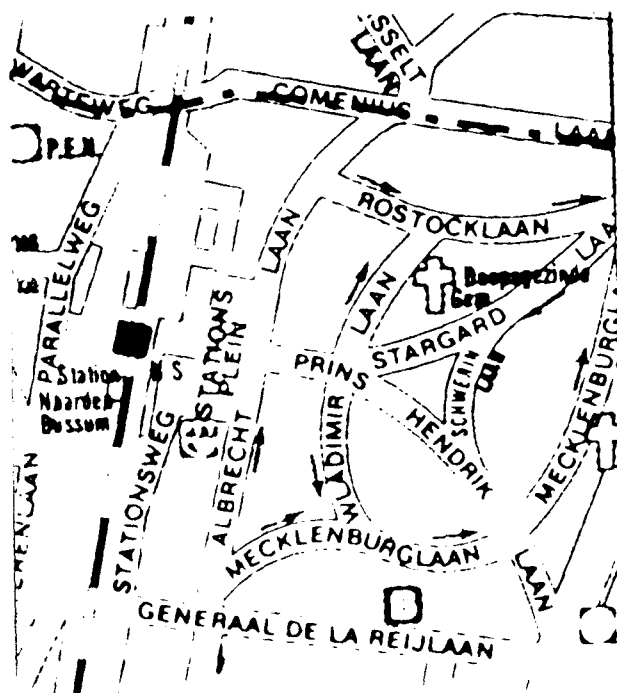
Perrongebouwen: wachtkamer,
gebouw stationschef, transforma-
torhuisje

Ruimtel. context: door latere bebouwing van sta-
tionsplein is het oorspronke-
lijke totaal overzicht van het
stationsgebouw verstoord.

Histor. context : bouw 1ste station: 1873
bouw noodstation: 1917
tevens halte Gooise Stoomtram-
Mij: 1883-1947

Gegevens BWT : Gemeente archief, map no.109

Literatuur : Roomers, H. De spoorwegarchi-
tectuur in Nederland 1841-1938,
p.241

Toelichting

Het Station Naarden-Bussum is om een aantal redenen van grote betekenis voor de gemeente Bussum :

1. architectuur-historisch belang

Binnen de spoorweg-architectuur is het gebouw een belangrijk voorbeeld van een stationsgebouw uit kubusvormige bouwvolumes van spoorwegarchitect Schelling. Het eerste gebouw van een dergelijk ontwerp bouwde hij in '23 te Sittard.

2 beeldbepalend belang

Het station is voor de omgeving beeldbepalend. De situatie, zoals die op de oorspronkelijke plattegrond van het stationsplein in 1926 is geschetst, is sindsdien nauwelijks veranderd. Alleen de latere bebouwing aan de linkerzijde van het plein belemmert tegenwoordig het totale zicht op het gebouw.

3 gaafheid

Enige kleine veranderingen hebben plaatsvonden, over het algemeen is het gebouw nog in de oorspronkelijke staat.

4 historisch belang

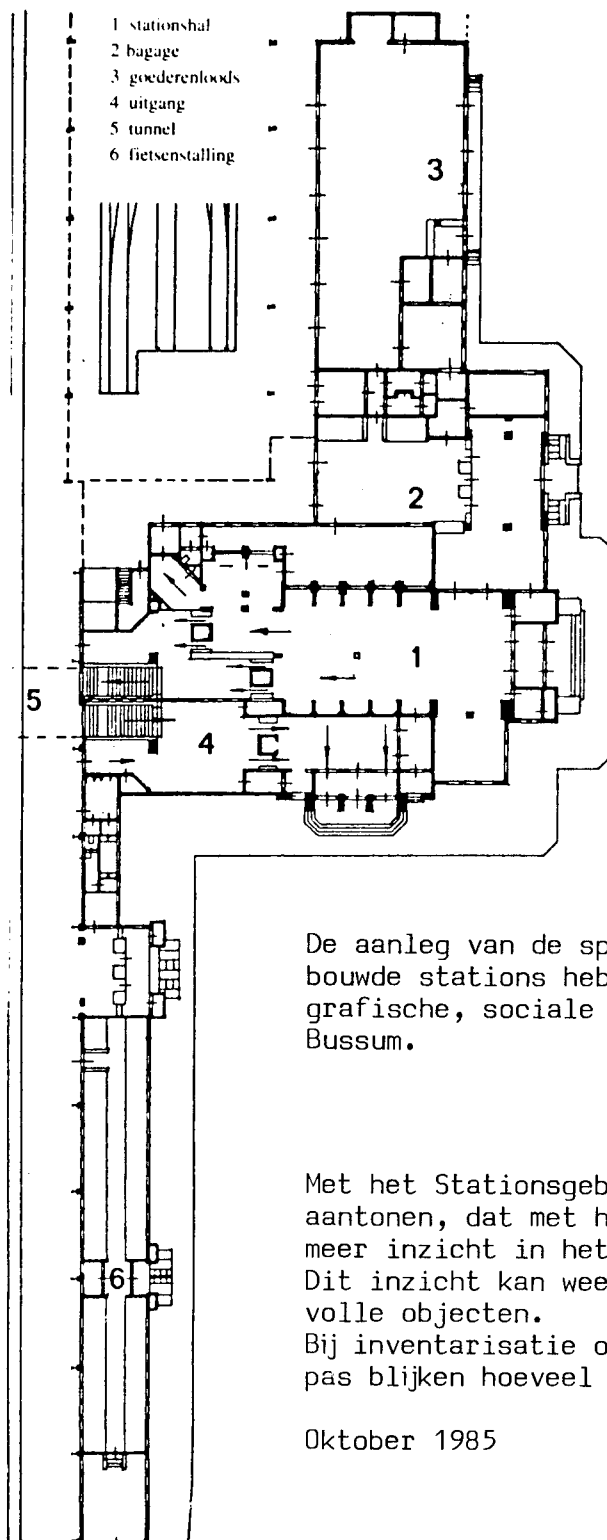
De aanleg van de spoorlijn in 1874 en de achtereenvolgens gebouwde stations hebben een belangrijke functie gehad in de geografische, sociale en economische ontwikkeling van de gemeente Bussum.

Conclusie

Met het Stationsgebouw Bussum als voorbeeld hebben wij willen aantonen, dat met het systematisch verzamelen van gegevens meer inzicht in het gebouw wordt verkregen. Dit inzicht kan weer gebruikt worden bij het behoud van waardevolle objecten. Bij inventarisatie op grotere schaal en publicatie hiervan zal pas blijken hoeveel waardevols Bussum in huis heeft.

Oktober 1985

H. Renkema
C. Ypma

Geraadpleegde literatuur :

Frampton, K., Modern Architecture. 1982.

Risebero, B., Architectuur. Vijftien eeuwen bouwkunst van de westerse beschaving, 1981.

Blotkamp, C. e.a., De beginjaren van de Stijl 1917-1922, 1982.

Publicaties van Architectuur-onderzoek te Hilversum, Bilthoven, Laren, Zeist en Baarn.

van Dal, J.W., Architectuur langs de rails. Kluwer 1981.

Tijdschrift "De Ingenieur", 64e jaarg.no.12, Schelling, H.G.J., Nieuwere spoorwegstations. blz.53-66. 1953,

- ★ **Boeken**
- ★ **Tijdschriften**
- ★ **Autokaarten**
- ★ **Posters**
- ★ **Kalenders**

LOS
Boekhandel

Nasasulaan 33 - Tel. 1 42 39 / 1 76 78
Bussum

- ★ **Vulpennen**
- ★ **Schoolartikelen**
- ★ **Bureau-artikelen**
- ★ **Exclusieve
wenskaarten**

LOS
Kantoorartikelen

Nassaulaan 35 - Tel. 3 30 97
Bussum

FOTOWEDSTRIJD WEGENS WEERSOMSTANDIGHEDEN VERLENGD

Het Comité Oud Muiderberg heeft besloten, de inzendtermijn van foto's, voor de in het jubileumjaar uitgeschreven wedstrijd, te verlengen tot 15 november 1985.

Niet alleen dat de slechte weersomstandigheden van de zomermaanden voor fotoliefhebbers teleurstellende resultaten heeft opgeleverd, maar het verlangen, ook de herfst met zijn bekende kleurenpracht erbij te betrekken heeft tot dit besluit geleid.

Reglementen zijn nog verkrijgbaar bij het secretariaat, waar derhalve tot 15 november het wedstrijdmaterial kan worden ingeleverd. Het adres is: Brink 36, 'Midgaard',

1399 GX MUIDERBERG